

Urška Sešek

Oddelek za anglistiko,
 Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani
 urska.sesek@guest.arnes.si

UDK 81'243:374(497.4)

NEFORMALNO UČENJE TUJIH JEZIKOV V SLOVENIJI – POSNETEK IZ ZRAKA

1 UVOD

Današnja družba postaja vedno bolj razdrobljena in področje jezikovnega izobraževanja pri tem ni izjema. Večina ljudi, ki se v Sloveniji poklicno ukvarja z jeziki, pa naj gre za slovenščino ali za tuje jezike, se posveča pretežno samo enemu jeziku, ki ga poučuje, prevaja, promovira, ima stike s stroko in s kulturo, povezano s tem jezikom. Ustanove, ki določajo jezikovno politiko (v prvi vrsti Ministrstvo za izobraževanje, kulturo in šport) imajo tudi za posamezne tuje jezike ločene svetovalce in strokovne komisije. Imamo strokovna društva učiteljev posameznih jezikov, o trendu razdrobljenosti, ki v preteklosti ni bila prisotna v takšni meri, pa priča tudi razpustitev Društva za tuje jezike Slovenije v letu 2007 ter organizacija ločenih šolskih tekmovanj v znanju posameznih jezikov. Vse to pomeni, da se naše vidno polje zožuje: čeprav imamo dostop do informacij, kakršnega ni imela še nobena generacija pred nami, se zapiramo vsak v svoje področje, medtem pa se družba in gospodarstvo na domači in mednarodni ravni gibljeta v smer vedno hitrejših ter večinoma ne pozitivnih sprememb. Za spopadanje s temi spremembami, na ravni posameznika, institucije in naroda bi potrebovali širino, osnova katere pa je seznanjenost in pregled nad širšo situacijo.

V Sloveniji na področju jezikovnega izobraževanja trenutno primanjkuje virov za takšen celovit pregled – posnetkov stanja, temelječih na raziskavah in konkretnih podatkih ter na sodobnih in širokih teoretičnih okvirih. V drugih državah najdemo nekaj zgledov (gl. npr. Bognar), pri nas pa bo delno to vrzel zapolnila izdaja posebne tematske številke znanstvene revije *Jezik in slovstvo*. Ta bo poleg prispevkov o stanju na področju slovenščine vključevala tudi pregled učenja in poučevanja tujih jezikov v Sloveniji (Skela in Sešek, v tisku). Ker v periodičnih publikacijah zaradi omejenega prostora ni mogoče predstaviti celotne slike na enem mestu, bo v omenjenem prispevku zajeto predvsem formalno učenje tujih jezikov kot največji del tujejezikovnega izobraževanja. Vemo pa, da bi bil izobraževalni zemljevid katerekoli države popolnoma drugačen, če ne bi formalnega izobraževanja dopolnjevalo še nešteto možnosti neformalnega izobraževanja.

Večina virov neformalno izobraževanje opredeljuje kot tisto izobraževanje, ki ne vodi do javno veljavne kvalifikacije in se praviloma odvija zunaj javnih / državnih institucij (šol, ki delujejo po programih, potrjenih s strani države oziroma resornega ministrstva, ne glede na vir financiranja). Pri tem je pomembno še, da

ne gre za priložnostno nabiranje informacij in izkušenj, temveč za ciljno, organizirano in načrtovano učenje. Ni pa pomembno, ali je to učenje ocenjevano in ali na koncu obstaja kakršnokoli pisno dokazilo o izvedenem izobraževanju, čeprav je v zadnjem času tudi neformalno izobraževanje vse pogostejše sistematično vrednoteno in pisno dokumentirano.

V primerjavi s formalnim izobraževanjem je neformalno izobraževanje redkeje predmet javnih razprav, njegov pomen pa je vedno večji, tako na splošno kot tudi na področju učenja tujih jezikov. Če želimo kaj zvedeti o neformalnem učenju in poučevanju jezikov v Sloveniji, pa bomo našli zelo malo literature. Objavljena dela obsegajo predvsem časopisne članke in promocijska gradiva ter peščico študijskih nalog (npr. Hočevnar 1974, Meznarič 2011), ki pa se ukvarjajo pretežno s posameznimi segmenti tega neformalnega izobraževanja (npr. na katerih teorijah o učenju jezika temelji delo jezikovnih šol). Skorajda neobstoječa pa so celovita strokovna ali znanstvena dela o tej tematiki.

V pričujočem članku zato podajamo osnovni pregled neformalnega učenja in poučevanja tujih jezikov pri nas. Poskušali bomo odgovoriti na naslednja ključna vprašanja: katere tuje jezike se v Sloveniji učimo neformalno, kdo, v kakšnem obsegu in na kakšne načine se jih uči, ter kdo so izvajalci in financerji tega izobraževanja.

2 PREDŠOLSKI OTROCI

Le tri ali štiri desetletja nazaj je bilo sistematično učenje tujega jezika v predšolski starosti pri nas redkost. Od takrat je zelo naraslo število predšolskih otrok, ki se učijo tujih jezikov na domu, v jezikovnih šolah ali v vrtcih. Prvi so tečaje tujih jezikov za predšolske otroke pri nas organizirali v Pionirskem domu v Ljubljani, danes pa so le-ti standardni del ponudbe večine jezikovnih šol. Nekatere so celo specializirane za to starostno obdobje (npr. Helen Doron Early English v Ljubljani). Otroci, stari 3-6 let, se v tečajih največ učijo angleščine, manj nemščine, na voljo pa so tudi španščina, francoščina, italijanščina in ruščina. Podatkov o številu otrok, ki se teh tečajev udeležujejo, nimamo, možne so samo ocene, ki bi jih izdelali na podlagi poizvedovanja pri posameznih jezikovnih šolah.

Poleg zasebnih jezikovnih šol imajo ambiciozni starši že desetletja na voljo še dve možnosti. Nekateri, sicer redki, se že od 70tih dalje lotevajo vpeljevanja svojih malčkov v svet tujih jezikov kar sami, več pa je takih, ki si omislijo inštrukcije. Te še vedno nudijo tako posamezniki kot agencije, ki v bistvu nadaljujejo tradicijo nekdanjih zasebnih učiteljev, torej individualnega pouka na domu. Tudi za to področje je skoraj nemogoče zbrati zanesljive podatke, čeprav obstaja nekaj ustanov, kot npr. ljubljansko Združenje staršev in otrok Sezam, ki se s tem organizirano ukvarjajo oziroma posredujejo te storitve.

Precej boljši pregled pa imamo nad tistim delom učenja tujih jezikov v Sloveniji v predšolski dobi, ki poteka v okviru državnih ustanov, čeprav še vedno na tak način, da ustreza definiciji neformalnega izobraževanja. Gre za pouk tujih jezikov v vrtcih. Vrtci imajo na državni ravni predpisan program (Kurikulum za vrtce,

1999), ki ne vključuje učenja tujih jezikov, predpisuje le, naj otroci spoznajo, da se razen njihove materinščine v svetu govorijo tudi drugi jeziki. Seveda pa v zadnjih dveh desetletjih starši vse pogosteje izražajo interes, da bi se otroci vodeno učili tujih jezikov že pred vstopom v šolo, zato mnogo vrtcev organizira tečaje tujih jezikov kot dodatne dejavnosti. Večinoma so izvajalci teh tečajev zasebne jezikovne šole. Pouk je sistematičen in ciljno naravnan, udeležba pa je prostovoljna in učenje ni ocenjevano. Odstotek otrok, ki so vključeni v vrtce, narašča: v letu 2007 je bil 70 %, v letu 2011 pa 78 %. Statistične podatke o tem najdemo v poročilu o anketni raziskavi Tuji jeziki v vrtcu, izvedeni pri Zavodu za šolstvo RS (Deutsch 2007), ki je zajela ravnatelj/ice 123 vrtcev iz vse Slovenije.

V letu 2007/2008 je pouk tujega jezika kot dodatne dejavnosti (izven rednega programa vrtca) izvajalo 66 % anketiranih vrtcev, od tega v kar 53 % na pobudo staršev. Povprečno število otrok v vrtcih je bilo 303, povprečno število otrok pri pouku tujega jezika pa 35, in sicer v treh skupinah (približno 10 otrok v skupini). Pouk je v 67 % potekal enkrat tedensko. V 74 % vrtcev so se učili angleščine, v 32 % nemščine in v 8 % italijanščine. Študija je ugotavljala tudi vpliv sosednjih držav na izbiro jezika: v regijah, ki niso blizu državne meje ali mejijo na Hrvaško, je absolutno prevladovala angleščina, v regijah, ki mejijo na Avstrijo, je nemščina zastopana bolj kot angleščina, v regijah, ki mejijo na Italijo, je italijanščina sicer zastopana bolj kot drugje v državi, še vedno pa močno prevladuje angleščina.

3 OSNOVNOŠOLCI IN SREDNJEŠOLCI

Poleg učenja v šoli se tako osnovnošolci kot srednješolci učijo tujih jezikov tudi v zasebnih jezikovnih šolah ter na domu, individualno oz. kot 'inštrukcije'. Najpogostejši način neformalnega učenja je udeležba na tečajih. V Sloveniji trenutno deluje preko 70 podjetij, ki se ukvarjajo izključno ali pa med drugim tudi s poučevanjem tujih jezikov v manjših skupinah. Nekatera so seveda precej večja in imajo daljšo tradicijo kot druga, skoraj vsa pa ponujajo tečaje več jezikov za več različnih ciljnih skupin, poleg tega pa še individualni pouk. Večina teh podjetij nudi tečaje tako za osnovnošolce kot srednješolce, ki so namenjeni predvsem dodatnemu učenju tistih tujih jezikov, ki se jih kot obvezni ali izbirni predmet učijo že v šoli, in doseganju boljših ocen, posebej na maturitetnem izpitu. Gre torej v največjem obsegu za tečaje angleščine in nemščine, seveda pa so na voljo tudi drugi tuji jeziki. Nekatera podjetja se specializirajo za druge dejavnosti v zvezi z učenjem jezikov (npr. ekskurzije v tujino za učence in dijake). V zadnjih letih je učenje tujih jezikov tudi vedno pogosteje del vsebin počitniških programov, od poletnih jezikovnih tečajev (v tujini ali v Sloveniji), taborov in varstev mlajših osnovnošolcev, kjer se učenje jezikov kombinira z raznimi drugimi dejavnostmi. Največ naštetega je namenjenega učenju angleščine.

Inštrukcij se navadno poslužujejo starši učencev in dijakov, ki v šoli pri tujih jezikih dosegajo slabše rezultate, včasih pa je to tudi način, da se otrok uči jezika, ki se ga v šoli ne more. Še nekaj desetletij nazaj je bila plačana individualna učna pomoč precej redkejša, po osamosvojitvi Slovenije pa je iz več razlogov doživela

velik razmah. Če danes pobrskamo po internetu z iskalnim geslom 'inštrukcije angleščine', dobimo 2.310 zadetkov. Seveda ni vsak zadek oglas izvajalca; natančnejši pregled razkrije, da je različnih ponudnikov te storitve v Sloveniji za angleščino zagotovo vsaj 100, od uveljavljenih jezikovnih šol do samozaposlenih učiteljev, študentov jezikov in posameznikov povsem drugih profilov. Če enako preverimo nemščino, dobimo 1.400 zadetkov in približno 30 ponudnikov, tretji najpopularnejši jezik, kar se tiče individualnega pouka, pa je vsekakor španščina (881 zadetkov). Sledita italijanščina in francoščina s 308 oz. 315 zadetki, ter ruščina s 75. Če preverjamo še druge tuje jezike, ugotovimo zanimivo dejstvo, da ne najdemo niti enega ponudnika inštrukcij iz hrvaščine ali srbsčine, pač pa japonščine in kitajščine. Upoštevati pa je treba, da gre pri angleščini in nemščini dejansko v veliki meri za učno pomoč učencem in dijakom, medtem ko gre pri tujih jezikih, ki se v našem šolstvu poučujejo v (veliko) manjšem obsegu, predvsem za individualne tečaje, ki se jih poslužujejo bolj študentje in odrasli kot šolska mladina. Žal obsega tega učenja ne moremo natančno ovrednotiti niti v številu učencev niti v številu ur, saj se le-ti nikjer sistematično ne beležijo, vsaj ne v širšem merilu. Navedeni podatki nam vseeno dajo vsaj približen vpogled v popularnost takšnega načina učenja, ki ga v celoti plačujejo koristniki sami, ter jezikov, ki se jih na ta način učimo in izvajalcev individualnega pouka.

4 ODRASLI

Pod pojmom odrasli bomo obravnavali populacijo staro od 19 let navzgor, torej od zaključka srednje šole. Res je, da je v Sloveniji po podatkih, zbranih za OECD, 34 % odraslih od 20 do 29 let vključenih v formalno izobraževanje (Černoša 2011), vendar pa visokošolski programi vključujejo učenje tujih jezikov v mnogo manjšem obsegu kot osnovnošolski in srednješolski programi (glej npr. Svetlin Gvardjančič 2009). Zato se študentje prav tako kot tisti njihovi vrstniki, ki se ne odločijo za študij, ter ostali odrasli (srednjih let in starejši), pogosto poslužujejo neformalnih načinov učenja tujih jezikov, in sicer zelo pestrih oblik, od tečajev v organizaciji najrazličnejših ustanov do individualnega pouka in samostojnega učenja.

Najprej pogledjmo ustanove, ki izvajajo tečaje tujih jezikov za odrasle. Najbolj dostopen in celovit vir podatkov o tem je spletna stran Andragoškega zavoda Slovenije, analiza katere nam nakaže tako strukturo izvajalcev kot obseg poučevanja posameznih tujih jezikov. Najdaljšo tradicijo pri nas imajo gotovo Ljudske univerze, pri katerih so tuji jeziki ena najpomembnejših ponujenih vsebin. Tako npr. Ljudska univerza Kranj trenutno ponuja 71 različnih programov, od katerih se jih kar 54 nanaša na tuje jezike. Drugi ključni ponudnik učenja tujih jezikov za odrasle so zasebne jezikovne šole, o katerih smo že govorili kot o izvajalcih dodatnega pouka tujih jezikov šolske mladine, seveda pa so njihov vsaj enako velik, če ne večji tržni segment odrasli. Zlata doba zasebnih jezikovnih šol v Sloveniji so bila gotovo devetdeseta leta, ko je sprememba politično ekonomskega sistema spodbudila njihov razmah. Tečaje so tržili tako posameznikom kot podjetjem in drugim organizacijam. V zadnjih letih se je obseg tečajev za oba omenjena segmenta trga

zaradi slabše gospodarske situacije nedvomno zmanjšal. Pod večjim storilnostnim pritiskom so se znašle tudi interne jezikovne šole, ki jih imajo večje organizacije in v katerih zaposlujejo lastne učitelje (npr. Slovenska vojska).

Učenje tujih jezikov za odrasle v Sloveniji poleg do sedaj naštetih ponudnikov izvajajo tudi druge ustanove: knjižnice (npr. Osrednja knjižnica Celje trenutno ponuja 18 različnih tečajev, od tega 10 tujejezikovnih) in javne izobraževalne ustanove (npr. Šolski center Slovenske Konjice nudi odraslim začetne tečaje angleščine in nemščine, Filozofska fakulteta v Ljubljani pa kot tržne programe za javnost nudi odraslim tečaje predvsem manj razširjenih tujih jezikov). V nekaterih regijah se odrasli lahko učijo jezikov v centrih za izobraževanje odraslih, ki delujejo pod okriljem občin (npr. Razvojno izobraževalni center Novo mesto). Izobraževanja specifičnih skupin pa se lotevajo predvsem društva, med katerimi je treba posebej izpostaviti Univerzo za 3. življenjsko obdobje – mrežo istoimenskih društev, ki delujejo po vsej državi in so izjemno prispevala k popularizaciji učenja tujih jezikov pri starejših osebah. Pregled tečajev, ki jih izvajajo v letu 2011/2012 samo v Ljubljani pokaže, da so tuji jeziki med daleč najpopularnejšimi vsebinami, saj je od 303 tečajev kar 80 tečajev angleščine, 21 italijanščine, 20 nemščine, 12 španščine, 11 francoščine, 4 ruščine in celo en tečaj kitajščine. Če bi lahko pridobili statistiko vseh tovrstnih Univerz v Sloveniji, bi število upokojujencev različnih starosti, ki se učijo tujih jezikov, gotovo preseglo nekaj tisoč.

Obseg učenja oziroma priljubljenost posameznih tujih jezikov lahko v grobem razberemo iz pregleda Andragoškega zavoda Slovenije, zanimivo pa je s tega vidika pregledati še ponudbo na spletni strani PortalZnanja.com, ki je povezan s portalom MojeDelo.com (Največji slovenski izobraževalni portal). Jasno je namreč, da pri odraslih v starosti od 20 do približno 50 let vlaganje energije v učenje tujih jezikov narekujejo predvsem potrebe trga delovne sile. Lestvica najbolj ponujanih in iskanih tujih jezikov pokaže, kot na vseh ravneh, absolutno prevlado angleščine, kar je povsem pričakovano, nekoliko drugačna pa je slika pri drugih tujih jezikih. Ponudba na PortalZnanja.com v času pisanja tega članka obsega 1.067 izobraževanj, od tega 137 jezikovnih. Na prvem mestu so tečaji angleščine (71 po številu), na drugem ruščina (18), nato nemščina (16), italijanščina (14), drugi jeziki pa 5 ali manj. Večina ponujenih tečajev je kratkih (celo samo po 10 ali 14 ur) in specializiranih (npr. poslovna komunikacija v ruščini, angleščina za delo v turizmu ipd.). Če pregledamo nabor jezikov, ki jih v obliki tečajev ali pa individualno nudijo odraslim jezikovne šole in druge ustanove, vidimo še en trend, ki je pri mlajši populaciji prisoten v precej manjšem obsegu. Tu najdemo večjo ponudbo različnih tujih jezikov, predvsem tistih manj razširjenih, ki se jih formalno pri nas ni mogoče učiti: sanskrita, arabščine, romunščine, finščine, nizozemščine, hebrejščine, furlanščine, albanščine ...

Na koncu pa si oglejmo še najbolj težko opredeljivo, a najstarejšo in vsepovsod prisotno obliko učenja jezikov – samostojno učenje. Obravnavamo ga v sklopu učenja tujih jezikov pri odraslih, ker je pri odraslih na splošno najbolj pogosto. Samostojno učenje je v svoji izvorni obliki naključno in spontano, in je tem bolj intenzivno, kolikor več imamo stika s ciljnimi jezikom ter kolikor večja je potreba, da ga obvladamo. Lahko pa je seveda tudi sistematično in ciljno usmerjeno. V zgodovini so se tako učili redki, predvsem intelektualci (npr.

politiki, znanstveniki, misijonarji). V 20. stoletju so se v zahodnem svetu, tako tudi pri nas, razširila posebej pripravljena gradiva za samostojno učenje TJ, sprva v obliki učbenikov in avdiokaset, danes pa predvsem digitalna. Uveljavlja se tudi zamisel centrov za samostojno učenje, ki posameznikom nudijo prostore, gradiva ter pomoč pri organizaciji in izvedbi njihovih osebnih izobraževalnih projektov. Leta 1993 jih je pri nas začel razvijati Andragoški center Slovenije in se sedaj nahajajo v lokalnih skupnostih po vsej Sloveniji, koordinira pa jih Knjižnica Otona Župančiča. Tuji jeziki so poleg računalništva ena najpogostejših vsebin v središčih za samostojno učenje. Nekje vmes med samostojnim učenjem in organiziranimi oblikami neformalnega izobraževanja so še študijski krožki, borze znanja in projektno učenje za mlade.

Obseg povsem samostojnega učenja tujih jezikov v Sloveniji je težko oceniti. Koliko oseb se v Sloveniji uči tujih jezikov na ta način in katere jezike? Vsaj približen vpogled nam da analiza izposoje gradiv za samostojno učenje tujih jezikov v slovenskih knjižnicah. Statistika knjižničnega portala COBISS kaže, da so bili v aprilu 2012 med prvimi 100 najbolj iskanimi neknjižnimi gradivi štirje kompleti za učenje tujih jezikov: na 8. mestu 'Korak za korakom: avdiotečaj za začetnike. Angleščina.' (izposodilo si ga je 267 oseb), na 14. mestu avdiotečaj španščine iste založbe (204 izposoje), na 19. mestu pa avdiotečaja italijanščine in francoščine (oba po 184 izposoj). Iz tega lahko sklepamo, da se na leto iz gradiv, dostopnih v knjižnicah (tudi tistih za manj razširjene jezike) samostojno uči tuje jezike pri nas približno 8.000 oseb, ki so glede na tip gradiv pretežno odrasli.

Seveda bi bilo zanimivo, če bi lahko pridobili še podatke knjigarn in založb o prodanih gradivih za samostojno učenje tujih jezikov, ter podatke o uporabi plačljivih ali prosto dostopnih spletnih strani z gradivi za samostojno učenje tujih jezikov. Vsi ti podatki pa nam še ne bi povedali, kako in v kakšnem obsegu se ljudje, ki dostopajo do gradiv za samostojno učenje, ciljnega jezika dejansko učijo, še manj, s kakšnim uspehom. Pri obravnavi samostojnega učenja jezikov moramo omeniti še to: čeprav ga v tem članku analiziramo ločeno od organiziranega učenja, se v praksi oba načina pomembno povezujeta in nadgrajujeta: velikokrat je samostojno učenje, sistematično ali spontano, uvod, dopolnitev ali nadgradnja organiziranega formalnega ali neformalnega učenja.

5 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

Če povzamemo vse predstavljene podatke, vidimo, da se v Sloveniji neformalno učijo tujih jezikov prav vse generacije, da je ponudba izobraževanj izjemno raznolika, obseg učenja in lestvica najbolj priljubljenih jezikov pa kažeta nekatere skupne značilnosti ter tudi razlike glede na starostne segmente populacije. Kar se tiče obsega je dokumentiran občuten porast tečajev tujih jezikov za učence v predšolski in tudi osnovnošolski dobi, za ostale starostne skupine pa lahko le ocenimo približen obseg na podlagi javno objavljenih podatkov. Izvajalci neformalnega poučevanja tujih jezikov za otroke in mladino so skoraj izključno zasebne jezikovne šole in posamezniki, medtem ko za odrasle izvaja in organizira

neformalno učenje tujih jezikov širok spekter organizacij od državnih izobraževalnih ustanov do podjetij in društev. To je sicer razumljivo, saj so otroci in mladina do 19. leta skoraj v celoti vključeni v formalno izobraževanje, v katerem tuji jeziki igrajo pomembno vlogo, istočasno pa ne razpolagajo z lastnim dohodkom in tudi nimajo takšne potrebe in zmožnosti odločanja o svojem izobraževanju kot odrasli. Neformalno učenje jezikov večinoma financirajo uporabniki sami (oziroma v primeru otrok njihovi starši), delno podjetja, v katerih so uporabniki zaposleni, le zelo majhen del pa je brezplačen (npr. nekateri tečajji za upokoјence ali tečajji za zapornike). Med oblikami neformalnega učenja tujih jezikov prevladujejo tečajji v manjših skupinah, sledijo pa individualni pouk ter samostojno učenje.

Kar se tiče vprašanja, katerih tujih jezikov se Slovenci vseh starosti učimo neformalno, vidimo da tu enako kot v formalnem izobraževanju seveda močno prevladuje angleščina, istih je tudi ostalih pet 'največjih' tujih jezikov, le da so zastopani nekoliko drugače, predvsem pri različnih starostnih skupinah: pri odraslih je v poslovnih tečajjih na drugem mestu za angleščino ruščina, in ne nemščina, pri starejših je na drugem mestu italijanščina, na področju samostojnega učenja pa je drugi najpopularnejši tuj jezik v Sloveniji španščina. Zanimivo se nam zdi tudi zabeležiti, katerih tujih jezikov se skorajda ne učimo, pa bi veljalo o tem razmisliti: gre za jezike nekdanje skupne države, predvsem hrvaščine, ter do neke mere tudi madžarščine. Glede na to, da se neformalna izobraževalna ponudba lahko hitreje prilagaja željam in zahtevam populacije kot formalni izobraževalni sistem, obseg učenja in lestvica jezikov, ki smo ju ugotovili, verjetno odražata trende, ki v formalno izobraževanje še niso prodrli, gotovo pa kažejo na realne izobraževalne potrebe in interese - npr. porast učenja španščine, ruščine in azijskih jezikov. To je razmisleka vredna informacija za vse, ki sodelujejo pri odločanju o poučevanju jezikov v sistemu formalnega izobraževanja. Še ena s tem povezana ugotovitev iz našega pregleda je, da se pri najmlajših generacijah učencev pojavlja tak manjko poučevanja tujih jezikov, da šole in vrtci sami v velikem obsegu najemajo izvajalce tečajev, pri čemer ločevanje med formalnim in neformalnim izobraževanjem postaja vedno bolj zabrisano. Tudi ta ugotovitev nakazuje, da bi se moralo formalno izobraževanje hitreje prilagajati potrebam spreminjajoče se družbe.

Na koncu je treba povedati, da smo v tem članku podali le osnovne obrise neformalnega učenja in poučevanja tujih jezikov v Sloveniji. Ugotovili smo, kolikor je to mogoče iz razpoložljivih podatkov, katerih jezikov se učimo, kdo, v kakšnem obsegu ter v okviru katerih institucij (kar vpliva na oblike in financiranje). Seveda pa bi bilo v nadaljnjem raziskovanju potrebno poiskati še podatke o drugih vidikih, npr. metodah tega učenja in poučevanja, gradivih, usposobljenosti in usposabljanju izvajalcev, vplivu trga in podobno. Predvsem pa je pomembno vprašanje, s kakšnim uspehom neformalno učenje tujih jezikov poteka oziroma kakšne kompetence v ciljnih jezikih Slovenci na tem področju dejansko dosegamo. Vse te podatke, zanesljivo zbrane na enem mestu, bi potrebovali za ustrezno seznanjenost z realnim stanjem, potrebami in trendi. Le na podlagi ustreznega pregleda in vpogleda je namreč mogoče sprejemati smiselne odločitve za prihodnost.

VIRI

- Andragoški zavod Slovenije. 23. november 2012. <http://www.acs.si/>.
- BOGNAR, Aniko. *The Situation of Modern Language Learning and Teaching: Hungary*. 23. november 2012. http://ecml.opkm.hu/files/hun_orszagjelentés.pdf/.
- ČERNOŠA, Slavica (2011) Pogled na izobraževanje 2011. Kazalniki OECD. Education at a Glance 2011: OECD Indicators. Nekateri poudarki iz publikacije. 23. november 2012. <http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/zalozba/ZnanstvenaPorocila/Education%20at%20a%20Glance%202011%20povzetek%20za%20Slovenijo.pdf/>.
- DEUTSCH, Tomi (2007) *Tuji jeziki v vrtcih. Poročilo anketne raziskave*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- HOČEVAR, Nina (1974) *Zveza med marketinškim komuniciranjem in poslovno uspešnostjo podjetij za poučevanje tujih jezikov : magistrsko delo*. Ljubljana.
- MEZNARIČ, Marša (2011) *What second language learning theories underlie language courses offered by Slovene private language schools : diplomatska naloga iz Didaktike angleškega jezika*. Ljubljana.
- Največji slovenski izobraževalni portal. 23. november 2012. <http://www.portal-znanja.com/jeziki/>.
- SKELA, Janez/Urška SEŠEK (v tisku) Od globalnih smernic do lokalnih kontekstov: Poučevanje tujih jezikov in izobraževalna politika v Sloveniji. *Jezik in Slovestvo*
- STROKOVNI SVET RS ZA SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE (1999) *Kurikulum za vrtce*. 23. november 2012. http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/page-uploads/podrocje/vrtci/pdf/vrtci_kur.pdf/.
- SVETLIN GWARDJANČIČ, Polona (2009) Status stranih jezika u reformisanim bolonjskim programima u Sloveniji. J. Vučo, A. Ignjačević, M. Mirić (ur.), *Jezik struke: teorija i praksa: zbornik radova*. Beograd: Univerzitet. 721- 735.

POVZETEK

Neformalno učenje tujih jezikov v sloveniji – posnetek iz zraka

Članek podaja osnovni pregled neformalnega učenja tujih jezikov v Sloveniji, saj je do sedaj objavljenih le malo virov s podatki o tej tematiki, čeprav bi bili pri odločanju o tujejezikovnem izobraževanju in jezikovni politiki vsekakor koristni. Pregled ločeno obravnava tri starostne skupine: predšolske otroke, šolsko mladino ter odrasle. Obseg in oblike neformalnega učenja tujih jezikov kot tudi nabor najpogostejših jezikov se med temi skupinami nekoliko razlikujejo. Prispevek črpa iz razpoložljivih podatkov, ki niso enako celostni in zanesljivi kot podatki o formalnem učenju tujih jezikov, vendar nakazujejo nekaj razmisleka vrednih trendov, na primer velik porast učenja tujih jezikov v predšolski in osnovnošolski dobi ter rastoče povpraševanje po nekaterih jezikih, ki so v formalnem izobraževanju zelo redko zastopani.

Ključne besede: učenje tujih jezikov, pregled stanja, neformalno izobraževanje, predšolski otroci, osnovnošolci in srednješolci, izobraževanje odraslih

ABSTRACT

Informal Foreign Language Learning in Slovenia – An Aerial View

The paper presents a basic overview of informal foreign language learning in Slovenia, as there are few sources of such information published so far even though it would contribute to decision making in the area of language education and language policy. The overview deals with three age groups separately: pre-school children, children in primary and secondary education, and adults. In these groups, the extent and types of informal foreign language learning as well as the lists of most frequent languages learned are somewhat different. The paper is based on available data, which is not as reliable and complete as that documenting foreign language learning in formal education, but can still serve to present some trends worth considering. One such trend is a big increase in foreign language learning in the pre-school and primary school period, and another is the growing demand for languages which are currently not stressed in formal education.

Key words: foreign language learning, state-of-the-art, informal education, pre-schoolers, primary and secondary school learners, adult education